

ΚΡΙΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΕΞΟΥΣΙΑ (της Ιωάννας Μουτσοπούλου)

✘ Διανύουμε μία περίοδο κομβική του παρόντος πολιτισμού μας και γι' αυτό έχουν αναδυθεί στην επιφάνεια όλα τα προβλήματα και ζητούν όχι λύση, αλλά, κυρίως, απάντηση. Η λύση, κατόπιν, θα είναι ανάλογη της απάντησης.

Η κριτική κατά των ιθυνόντων είναι πάντοτε εύκολη, αλλά ειδικά εκ μέρους των πολιτευομένων είναι συνήθως διεφθαρμένη, γιατί την χρησιμοποιούν μόνο και μόνο για να μπορέσουν να προβληθούν και να αναρριχηθούν αυτοί στην εξουσία, ενώ δεν διαφέρουν, συνήθως, σε τίποτε από τους προηγούμενους. Είναι ο εύκολος τρόπος για την αναρρίχηση.

Όμως, για τους λαούς αλλάζει το πρόβλημα.

Πρώτον, η κριτική εκ μέρους τους είναι διαφθορά στον βαθμό που χρησιμοποιείται μόνον από οργή και αντίδραση, τη στιγμή που ο ίδιος ο πολίτης θα επεδείκνυε την ίδια συμπεριφορά με τον κρινόμενο αν βρισκόταν στη θέση εκείνου ή σε κάποια παρόμοια. Εξάλλου, από αυτό προέρχεται και η γνωστή φράση «η εξουσία διαφθείρει». **Στην πραγματικότητα, η εξουσία αποκαλύπτει αυτό που είναι ήδη διεφθαρμένο**, αλλά, δυστυχώς, όλοι θέλουν να ζουν μύθους και φαντασιώσεις για τη νεότητά τους ή τη φτώχεια τους, και ούτω καθεξής.

Δεύτερον, υπάρχει μία άλλη όψη της κριτικής – αυτή που δεν μένει στα γεγονότα και σε μια γενική και εύκολη απαξία των αρχόντων, αλλά **προσπαθεί να αντιληφθεί το ψυχολογικό βάθος και ποιότητα του κακού που εκφράζουν**. Αν δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι τέτοιο, τότε δεν θα μπορέσουμε ποτέ να αντιταχθούμε στο ψεύδος της εξουσίας, γιατί θα αγνοούμε το πραγματικό της πρόσωπο, είτε αυτό αφορά άλλους είτε εμάς τους ίδιους.

Οι πολιτικοί μιλούν διαρκώς για πράξη. Ωστόσο, δεν βλέπουμε να κάνουν πολιτικές πράξεις, παρά να έχουν περιπέσει σε μια πλήρη πολιτική απραξία, όντας δραστήριοι μόνον χάριν της φιλοδοξίας τους –γενικά μιλώντας, βέβαια. Όμως, δεν είναι μόνον οι πολιτικοί, αλλά πλήθος άλλων παραγόντων ισχύος που εμπλέκονται έμμεσα με την πολιτική, όπως οι οικονομικοί παράγοντες που, στα μάτια τους, οι άνθρωποι είναι απλώς αντικείμενα προς εκμετάλλευση.

Πίσω από όλο αυτό, κρύβεται ένα σκεπτικό, υποσυνείδητο ίσως για πολλούς, όμως εμφανές: **Δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για τους λαούς, για τους συνανθρώπους τους. Είναι ψυχροί και απόλυτα και ανηλεώς εγωκεντρικοί.**

Δεν μιλάμε μόνο για την Ελλάδα, αλλά για το τί γίνεται παγκόσμια.

Φροντίζουν για την δική τους ασφάλεια και ευημερία και, έτσι, όντας εξασφαλισμένοι, λαμβάνουν τόσο εύκολα αποφάσεις για τη φτώχεια των άλλων ή, ακόμα, και τον θάνατό τους. Φτιάχνουν καταφύγια πανάκριβα για να γλυτώσουν οι ίδιοι από ενδεχόμενες μεγάλες καταστροφές, πληρωμένα συχνά από τους ίδιους τους λαούς, θεωρώντας, προφανώς, πως αυτοί είναι ανώτερο είδος ράτσας σε σχέση με τους άλλους και τους αξίζει να διασωθούν και να διαιωνιστεί έτσι το είδος, μολονότι είναι κυρίως αυτοί εκείνοι που, με την ανόητη εξουσία τους, προκάλεσαν την καταστροφή. Αλλά ένα τέτοιο αλαζονικό, εγωπαθές και εξουσιαστικό είδος ίσως να μην άξιζε ούτε τη σωτηρία, ούτε να ήταν το καταλληλότερο για πρόγονος τυχόν επόμενων ανθρώπινων γενεών.

Στο βάθος, υπάρχει στον άνθρωπο ένας ρατσισμός, ταυτόχρονα με μια μειονεξία και έναν τρομακτικό φόβο θανάτου τον οποίο προσπαθεί να υπερνικήσει προκαλώντας ο ίδιος τον θάνατο σε άλλους διά της εξουσίας που ασκεί.

Για να υπάρξει διέξοδος, θα πρέπει να μπορεί να υπάρξουν διαφορετικοί άνθρωποι στη διακυβέρνηση και στις θέσεις ισχύος.

Άραγε, υπάρχουν; Και αν υπάρχουν, είναι αρκετοί; Μπορούν οι λαοί να αναδείξουν τέτοιους ανθρώπους; Το θέλουν άνευ όρων ή μόνον όσο βρίσκονται σε ανάγκη; Η απάντηση πρέπει να είναι απολύτως η σωστή, διαφορετικά υπάρχει μόνον ο δρόμος της καταστροφής.

Γι' αυτό τον λόγο, οι λαοί πρέπει να καταλαβαίνουν σε βάθος όχι μόνον ποιους ακολουθούν, αλλά και τι οι ίδιοι πιστεύουν για τους εαυτούς τους, πόση ανωτερότητα τους προσδίδουν και τι κακό μπορούν να κάνουν αν τους δοθεί η ευκαιρία να αποφύγουν της τιμωρίας. **Το παράδοξο είναι ότι για να είσαι σε θέση να καταλάβεις τον άλλον σε βάθος, πρέπει να διαθέτεις αυτογνωσία σε έναν ορισμένο βαθμό, πράγμα που σημαίνει να έχεις εμπειρία στην εργασία με τη συνείδηση, η οποία συμπορεύεται με την ηθική – μιας και το λεγόμενο «κακό» απεχθάνεται την αυτογνωσία.** Αυτά τα δύο, λοιπόν, πάνε μαζί. Ο άνθρωπος προσπαθεί να τα διαχωρίσει πονηρά, αλλά, έτσι, δεν πετυχαίνει τίποτε παρά μόνον την τέλεια τύφλωση. Μπορεί η λέξη «αυτογνωσία» να φαίνεται πολύ θεωρητική και ότι δεν λύνει άμεσα προβλήματα –και ίσως να είναι έτσι, αλλά, από την άλλη, τότε βρήκαν οι άνθρωποι χρόνο και π ασχολήθηκαν με για την αυτογνωσία; Ποτέ! Ούτε σε εποχές ευμάρειας, ούτε στη δυστυχία.

Όμως, τώρα, δεν μπορούν να βρουν άλλη διέξοδο, παρά μόνον αν καταλάβουν την αλήθεια του ανθρώπινου θηρίου: την απληστία, την εξουσιαστικότητα, την πλήρη αδιαφορία για τους άλλους. **Παράλληλα, βέβαια, υπάρχουν και άλλα στοιχεία που είναι άξια σεβασμού, όπως η αλληλεγγύη, ο αλληλοσεβασμός, η συμπάθεια, ο μερισμός, η αυτοθυσία,** τα οποία όμως υπνώττουν υπό την υπερβολική πίεση της ανταγωνιστικής οργάνωσης της ζωής μας. Επειδή, όμως, υπάρχουν αυτές οι δυνατότητες, που κατά καιρούς εκφράζονται, έχουμε όλοι υποχρέωση να τις αναδείξουμε ως μόνιμα χαρακτηριστικά μας, γιατί είναι το μέλλον μας.

Επομένως, ο στυγνός, ο άτεγκτος ανταγωνισμός και η σύγκρουση (που είναι ούτως ή άλλως αναπόφευκτα) δεν θα οδηγήσουν σε σωστές λύσεις. Η εξουσία έλκει πάντοτε τους χειρότερους στις

περισσότερες περιπτώσεις. Συνεπώς, σε μία αλλαγή προσώπων, ποιοί θα ήταν οι αντικαταστάτες;

Γι' αυτό, χρειάζεται ηθικός στόχος και ηθικό κριτήριο από τους πολλούς και, μάλιστα, χωρίς περαιτέρω αναβολή – και, ασφαλώς, όχι πισωγύρισμα σε συμβατική ηθική κανόνων και περιορισμών. Χρειάζεται **μια ηθική που θα αναγνωρίζει την ενότητα των ανθρώπων μέσα στη διαφορετικότητά τους και θα απορρίπτει τη μισαλλοδοξία και την αποξένωση**. Όταν λέμε ενότητα που συμπερικλείει τη διαφορετικότητα, δεν εννοούμε απλώς ανοχή, ούτε, αντίθετα, εμμονή σε παραδοσιακά χαρακτηριστικά τα οποία είναι εμφανώς αρνητικά. Κι αυτό επειδή η ανοχή διατηρεί έντονα τα σημάδια της χωριστικότητας και της αίσθησης ανωτερότητας, ενώ η εμμονή σε παραδόσεις που αποτελούν μια διαφορετικότητα είναι πιθανόν να προσβάλλει την αξιοπρέπεια των όντων. Τότε θα πρέπει να παύουν, γιατί εμπεριέχουν εξουσιαστικότητα και γιατί, αλλιώς, δεν θα υπάρχει εξέλιξη και ενότητα. Η διαφορετικότητά μας καθώς και η στάση σε οποιαδήποτε άλλη διαφορετικότητα πρέπει να είναι πάντοτε θετική και ανοικτή στον κόσμο. Η πραγματική διαφορετικότητα είναι εσωτερική και όχι συμπεριφορική. Εν κατακλείδι, πρέπει να δημιουργούμε τις συνθήκες ώστε να υπάρξει μία θερμή ενότητα και τάση για εξέλιξη κι, επίσης, μια ηθική ήρεμη, με καλή θέληση απέναντι στον κόσμο, αλλά και με διάκριση –γιατί δεν μιλάμε για έναν ανόητο εφησυχασμό.

Και μία τελευταία υποθετική ερώτηση, απλώς για τους σκοπούς μιας συλλογικής αυτογνωσίας: **Αν εισέβαλε στη γη μας ένα είδος ηθικά όμοιο με εμάς αλλά δυνατότερο, πώς θα το κρίναμε; Θα το θαυμάζαμε και θα κοιμόμασταν ήσυχοι ή θα αισθανόμασταν πως ήρθε το τέλος μας;**

**Ιωάννα Μουτσοπούλου, Δικηγόρος
Μέλος της Μ.Κ.Ο. ΣΟΛΩΝ**

Φωτό: wikimedia

02 Μαρτίου 2011